

Гравосъдие & права

Наръчник за деца

на разбираем за децата език

Тази публикация е отговорност на
"Надежда за децата" *CRC Policy Center*

Авторски права

Всички права са запазени от проекта *JudEx+*

JudEx+: Към правосъдие, добронамерено към децата в случаи на сексуално насилие срещу тях, е проект съфинансиран от Програма права, равенство и гражданство на Европейския съюз. Авторите носят пълната отговорност за съдържанието на този проект. Той не представлява мнението на ЕС и ЕС не носи отговорност за каквото и да е използване на съдържанието се в него информацията.

Номер на проекта: *JUST/2014/RCH/AG/PROF/7036*.

HFC
"Hope
For
Children"

JudEx+
Towards a child-friendly justice in cases of sexual violence against children.

Co-funded by the
Rights, Equality &
Citizenship Programme
of the European Union

1. Въведени

Насоки за родители или доверени възрастни

Няколко думи за децата

Какво е *JudEx+* и кои са членовете на екипа?

2. Права на децата

Каква е Конвенцията на ООН за
Правата на детето (*UNCRC*)?

Като дете какви са твоите права?

3. Какво се случва когато правата на детето не се спазват?

Как да разпознаем сексуланото насилие?

Кога трябва да говорите с някого, на когото имате
доверие?

Какво да кажете и какво да правите?

Кой е отговорен за това децата да са в безопасност?

Конвенцията от Ланзароте?

4. Детската къща

На кого можете да вярвате?

Как ще ви помогнат в Детската къща?

Къде можете да ни намерите?

1. Въведение

Насоки за родители или доверени възрастни :

Доверието е ключа, за да започнете разговор между вас и детето по въпроси свързани с **безопасността на ума и тялото му**. Ето няколко насоки:

- **Посредническа подкрепа:** Използването на посредническа подкрепа (рисуника, брошура, игра, игрална среда) между вас и детето може да помогне на комуникацията и да го/я накара да се почувства по-отворен/а и предразположен/а. Ето защо се надяваме, че използването на тази брошура ще помогне на детето ви да вижда по-ясни граници между себе си и околната среда, между това, което принадлежи на него (тялото му) и това, което принадлежи на другите, и при какви поведения и/или събития той/тя има право да каже "НЕ".

- **Обсъдете, за да овладеете:** Това обсъждане е повод да му/и се помогне да научи, че има право на собствено мнение и не трябва да приема искането на всеки възрастен.

- Също така не забравяйте да **използвате прост и подходящ за деца език** (обикновени термини и ежедневен език) и да отделите време за въпроси дори по-късно. Винаги отговаряйте честно, за да осигурите климат на доверие и прозрачност. Добре е да кажете, че не знаете, ако действително не знаете, и да поискате съвет и подкрепа.

- За да улесните разговора, не забравяйте да изберете момент, в който се чувствате спокойни и имате достатъчно време да прекарате с детето. Бъдете наясно и във връзка със **собствените си емоции**, които са ценни за успешен разговор. Ако сте стресирани или под натиск, дори невербалните аспекти на това поведение могат лесно да бъдат предадени чрез разговора и по този начин и на детето .

-Винаги спазвайте **избора на детето да говори или да остане мълчаливо**, докато преглеждате заедно тази брошура.

- Що се отнася до чувствителната тема за безопасността на тялото и на ума, се препоръчва **да не се преувеличава сериозността на ситуацията** (плашенето на детето не е целта), нито да се сведе до минимум значението ѝ. След разговора

 продължете с ежедневието си, както винаги, за да не подчертаете страх.

Този вид разговор може да бъде улеснен и от **общата атмосфера, където е добре да говорим за защита и безопасност на ума и тялото, без вина и винаги с уважение към неприкосновеността на личния живот на всеки един от нас.**

Всъщност, уважението към пространството на детето започва в семейството.

Няколко думи за детето

Скъпи приятелю,

Казвам се Кики, птицата, и бих искал да ти кажа няколко думи. Искаме всички деца, включително ти, да бъдеш в безопасност и защитен. По тази причина беше създадено и написано Ръководството за правосъдие и права за деца, за да ти разкаже за твоите права.

Чрез това ръководство ти ще:

1. **Научиш** за организациите, работещи по проект, наречен *JudEx +*, който помогна на възрастните да разберат как да говорят и да се държат по-добре с децата, които са преминали през трудни ситуации.
2. **Научиш** повече за твоите права, независимо дали се спазват и как да помолиш хората около теб да спазват твоите права. Ще обясним кой е отговорен за твоята защита и как можеш да се предпазиш от това да бъдеш наранен.
3. **Се запознаеш** с това как да разпознаеш актовете на сексуално насилие и как да реагираш. Ще прочетеш за мощни думи като "НЕ" и "СПРИ" и ще се научиш да ги използваш, когато смяташ, че някой не се отнася добре с теб или те докосва и те кара да се чувстваш неудобно, тъжно, ядосано или те кара да се срамуваш.

Ще обясним, че пазенето на тайна, когато някой ни наранява, няма да помогне този човек да си отиде и че винаги има някой около теб, на когото да може да му се доверите и да му кажете какво се е случило.

4. **Откриете** специално място, наречено **Детска къща**, където хора от различни професии помагат и подкрепят децата.

Знаейки какви са твоите права и какво означават те в твоя ежедневен живот, ще ти даде сила да говориш, когато се чувстваш наранен или не се отнасят добре с теб. Разбирането на твоите права ще ти даде възможност да научиш, да растеш и да достигнеш твоите мечти..

Пожелаваме ти всичко най-добро,

КИКИ и екипа на *JudEx+*

Какво е JUDEx+ и кои са членовете на екипа?

Хора от 7 организации от 6 Европейски държави работиха заедно в продължение на две години, за да създадат инструментариум, с който да подкрепят деца преживяли сексуално насилие.

JudEx+: Към благоприятно за децата справедливо правосъдие в случаи на сексуално насилие над деца е проект, който иска:

1. **Да подкрепя деца**, които са били наранени поради сексуално насилие, и да подкрепя правото им да бъдат изслушани;
2. **Да помогне на хора работещи с деца**, които са преживели сексуално насилие, да ги разбират по-добре и да могат правилно да разговарят с децата.

"Hope For Children" CRC Policy Center от Кипър е лидер на този проект. Останалите 6 членове на екипа са: *Frederick University (Cyprus)*; *CESIE (Italy)*; *Rinova (United Kingdom)*; *Know & Can (Bulgaria)*; *Folkuniversitetet (Sweden)*; и *Science & Research Center Koper (Slovenia)*.

HFC
"Hope
For
Children"

FREDERICK
UNIVERSITY

innovate, create & regenerate

2. Права на децата

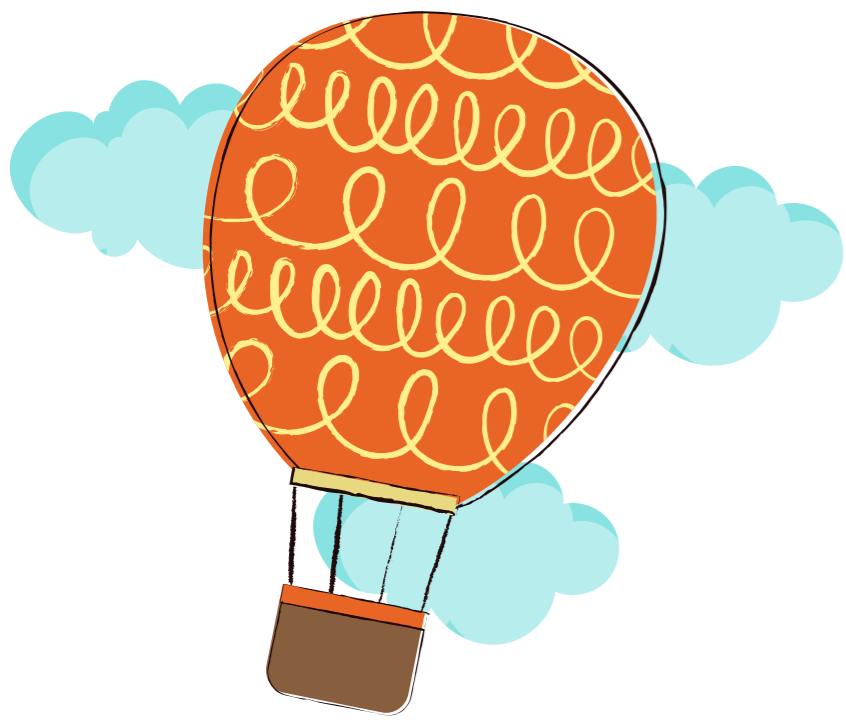
Какво е Конвенцията на ООН за правата на детето (UNCRC)

През **1989** г. възрастните в различни страни се събраха, за да помогнат на децата от цял свят, които страдат, дори и като бебета. Те забелязали, че много деца не ходят на училище, нямат достатъчно храна и лекарства, а момичетата се борят повече от момчета, за да имат здрави тела и по-добър живот.

Заедно тези възрастни дадоха обещание на всички деца: че ще направят всичко по силите си, за да **защитят и подкрепят правата на децата** да живеят и се развиват, да се учат и да растат, да чуват гласовете си и да реализират мечтите си.

За да се случи това, те създадоха документ, наречен Конвенция за правата на детето, и поискаха правителствата и народните представители да го приемат като закон във всяка от своите държави.

Всички деца и младежи под **18** години по света имат права, които са защитени от Конвенцията на ООН за правата на детето (**UNCRC**)

Какви са правата на детето??

Правата са нещата, които

всяко дете

трябва да има или да може да направи.

- **Всички деца** имат еднакви права навсякъде по света.

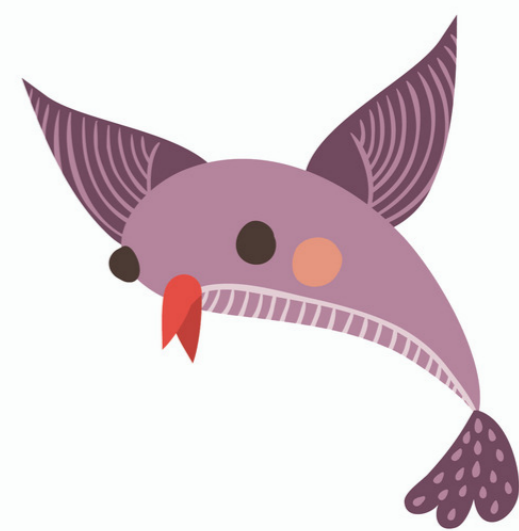
- **Всички права** са ВАЖНИ.

- Колкото по-големи ставате, толкова повече отговорност имате да знаете вашите права и да помолите хората около вас да ги уважават и спазват.

- Всички възрастни, родители, баби и дядовци, лели, чичовци, учители, треньори, преподаватели имат отговорността да знаят и да разговарят с децата, близки до тях, за техните права.

- Отговорните пълнолетни наблюдават дали правата на детето се спазват и винаги се опитват да изберат най-доброто решение за защита на децата.

Като дете, каква са твоите права?

Всички права са еднакво важни и са свързани.

В тази брошура ще посочим правата от *UNCRC*, свързани с вашето физическо, емоционално и психическо благополучие, които трябва да се научат и да бъдат зачитани.

Кой има тези права?

- **Член 2** Всички деца имат тези права, независимо кои са те, къде живеят, какво правят техните родители, какъв език говорят, каква е религията им, дали са момче или момиче, каква е тяхната култура, дали имат увреждания, или дали са богати или бедни.

Кой е отговорен за зачитането на вашите права?

- **Член 3** Всички възрастни трябва да вършат най-доброто за вас. Когато възрастните вземат решения, те трябва да помислят как ще се отразят техните решения върху вас, като деца.

- **Членове 4 & 5** Държавата и вашето семейство носят отговорност да гарантират, че вашите права са защитени.

Като дете, може ли да кажете вашето мнение на възрастните около
вас?

- Член 12 Да, имате право да споделите вашето мнение и възрастните трябва да ви слушат и приемат на сериозно.

От какво ви защитават правата на детето?

- Член 19 Имате право да бъдете защитени от нараняване и малтретиране. Вашето тяло и ум трябва да бъдат защитени по всяко време.

- Членове 34 и 35 - Имате право да бъдете свободни от сексуално насилие (моля, вижте по-долу бележката от КИКИ, птицата) и НИКОЙ, дори и родителят ви, не може да ви отвлече или продаде.

- Член 36 - Имате право на защита от всякакъв вид несправедливо отношение.

Каква помощ и подкрепа можете да получите от доверени възрастни?

- Член 39 - Имате право да бъдете подпомогнати, ако сте били наранени, пренебрегвани или зле лекувани.

- Член 40 - Имате право на правна помощ и справедливо отношение в съдебната система, която зачита вашите права.

“Уважаеми родители или доверени възрастни, моля, вижте Раздел 3 на тази брошура за повече подробности относно сексуалното насилие и как да говорите с детето си по тази тема.”

КИКИ

3. Какво се случва, когато правата на детето не се спазват?

Как да разпознаем сексуално насилие?

или

Как можете да разберете, когато някой иска да ви нарани?

Този човек ще те помоли да пазиш тайни и ще ти даряват подаръци в замяна на твоето мълчание.

Този човек ще използва заплахи или сила, за да те накара да направиш нещо с тялото си или с тялото на някой друг.

Този човек ще иска да те докосне по частите на тялото, покрити с бельо.

Лошите хора ще се опитат да те наранят, като използват думи, емоции, чувства, видеоклипове, изображения, дори заплахи или сила и те карат да пазиш тайни.

ПОМНЕТЕ: Никой, включително родител или детегледач, не трябва да вижда или да докосва части от тялото ти, освен ако не го правят, за да ти помагат да го поддържаш чисто и здраво”!

Кога трябва да говорите с възрастен, на когото имате доверие!

Трябва да разговаряш с възрастен, на когото имаш доверие (родител, учител, треньор, братовчед или приятел), ако някой, **когото познавате, или някой**

непознат:

- Те моли **да го следваш** неочаквано на място, за да бъде сам с теб;
- Говори с теб по начин, който те кара да се чувстваш неудобно;
- Те моли да направиш нещо, които смяташ за странни;

Ако някой:

- Ти **показва интимните си части** (частите, които са покрити с бельо), **те докосва или гледа интимните ти части** (частите, които са покрити с бельо);
- Те **моли да се докоснеш** до неговите или на друг човек интимни части; Те кани да **гледате снимки** или да гледате видеоснимки, които **показват странни неща** (интимните части на друг хора);
- Се опитва да **покаже или да ти даде онлайн снимки на себе си в бельо или гол/а**;
- Те **принуждава да направиш нещо, което не искаш, като те заплашва или ти предлага подаръци.**

Всички описани по-горе действия са различни форми на сексуално насилие и могат да се случат на всяко дете на всяко място, като твоя дом, квартал или училище.

Не забравяйте, че имате
право да кажете **НЕ!**

Какво да кажа и какво да направя?

Когато някой те докосва по начин,
който не ти харесва

Първо правило:

Не го паже в тайна!

Второ правило:

Каже на възрастен,
на когото имаш
доверие!

- Ако някой докосва части от тялото ти,
покрити с бельо, и прави нещо, което не
ти харесва, кажи им

НЕ или **СПРИ!**

- Дори да са по-големи от теб!

- Дори да ги познавате!

- Дори и да са възрастни!

- Дори да изглеждат и да действат
приятелски или приятно.

Кой е отговорен за безопасността на децата?

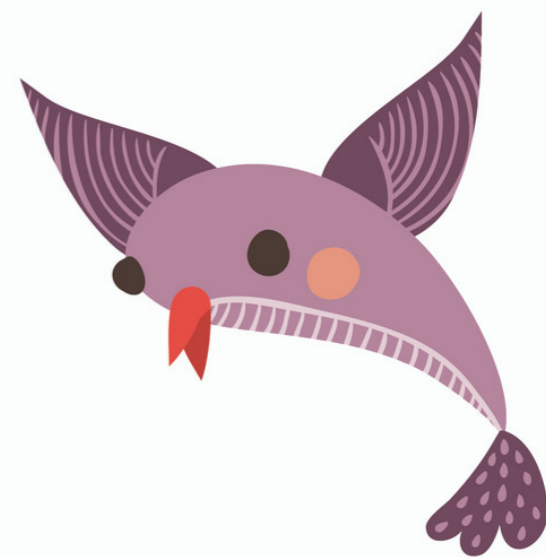
Възрастните в живота ти са отговорни за това, да си сигурен, че си защитен срещу всички действия, описани по-горе.

Добре е твоите родители, настойници и учители да ти обяснят как да се предпазиш от актове на сексуално насилие като тези, които си чел по-горе.

Можеш да говорите с възрастните, на които имаш доверие за:

- Кои са **твоите интимни части** - частите, покрити с бельо;
- **Фактът**, че никой няма право да се докосва до теб или да погледне интимните ти части без твое съгласие;
- Как да кажеш **"НЕ"** и **"СПРИ"** на друг човек, който се държи по начини като описаните по-горе, което те кара да се чувстваш неудобно, тъжно, ядосано и да се срамуваш.

Какво е Конвенцията от Ланзароте?

През октомври **2007** г. членовете на Съвета на Европа се срещнаха в Ланзароте, Испания и създадоха Конвенцията.

Конвенцията е споразумение между страните, че те ще защитават децата от сексуално насилие и използването им, за да се **сложи край на всички форми на насилие срещу деца.**

Конвенцията иска да предотврати всякакво увреждане, което може да се случи в тялото или ума на всяко дете. Така че те искат хората, които работят с деца, да бъдат специално избрани и да бъдат обучени да дават подкрепа, грижи и защита.

1. Предотвратяване:

Децата също трябва да бъдат научени да стоят настрана от хората, които искат да се възползват от тялото и ума им по начин, който може да ги накара да се почувстват наранени или засрамени.

2. Защита

Има телефонна линия за помощ (**116 111**), която децата могат да ползват през **целия ден и през цялата нощ.**

Професионалистите, които отговарят на този телефонен номер, са обучени да оказват подкрепа, да им предоставят грижи и защита.

Децата, които са преживели сексуално насилие, могат да получат помощ от хора, **обучени специално** за тези случаи.

Семействата на децата също могат да бъдат подкрепени.

Хората в съда трябва да се държат любезно и с уважение към децата и техните семейства.

Децата трябва да са свободни да говорят, но те трябва да бъдат запитани за случилото се възможно най-малко пъти.

Тези дискусии ще се проведат в **специални помещения**, където децата могат да се чувстват сигурни и защитени.

До декември **2016** г. **47** държави са подписали това споразумение, от които **42** държави са решили да дадат на Конвенцията за Лазаротета същата власт, като всеки друг закон в тяхната страна.

**Сега знаеш
всяко дете има
права!**

4. Детската къща

На кого можеш да се довериш?

Доверен възрастен е всеки, който ще ти помогне да се чувташ сигурен!

Това може да е майка ти, баща ти, леля, чичо, баба или дядо, учител, съсед, родител на някои от твоите приятели или някой друг.

Довереният възрастен, с които си разговарял, може да се свържете с местния полицейски отдел или със социален работник в най-близкото Бюро за социални грижи. Веднага щом това е възможно, човек ще се обади на възрастния, на когото си се доверил, за да ти помогне да бъдеш в безопасност.

Какво представлява Детската къща?

На много места в България има безопасни места, наречени "Детска къща"/"Синята стая", където децата могат да бъдат подпомагани и подкрепяни, когато имат нужда.

Ще отидеш там със Социален работник (човек, който може да помогне на децата да бъдат в безопасност). В тази къща ще бъдеш посрещнат от други приятелски и приветливи хора, които са обучени да помагат на децата.

Как ще бъдат подкрепени децата?

Социалният работник или психологът (който работи в Детската къща) ще ти обясни **защо си там и как те могат да помогнат.**

След това ще се срещнеш с

полицейския служител и двамата

ще отидете в специално

помещение за разговор. Тук, зад

екрана, други хора ще видят и

слушат разговора ви.

Ще кажеш на полицаия какво се е

случило и какво те накара да се

чувстваш странно.

Полицаят може да ти зададе **въпроси** като:

- Кой беше с теб в онзи ден?

- Къде се случи?

- Помоли ли те някой да види или да докоснеш бельото си?

Ако лекарят иска да те види,

двамата ще отидете в

лекарския кабинет.

Можете да покажете на лекаря

къде си бил докоснат и си се

чувствал странно или не ти

харесва да те докосват.

Лекарят може да иска да

погледне тялото ти, за **да види**

дали имаш някакви наранявания

или рани.

Ще се видиш и с **ПСИХОЛОГ**,
който ще ти помогне да се
излекуваш и обсъдиш **ТВОИТЕ**
чувства.

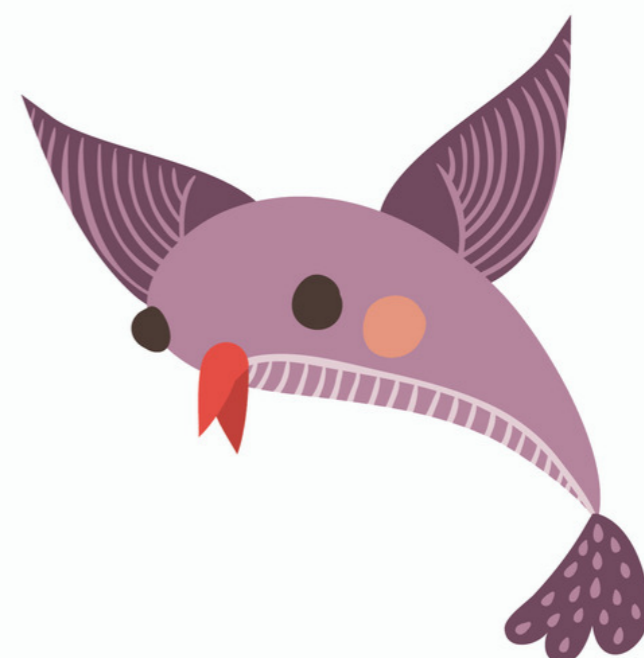
Ако трябва да отидете в съда,
психологът и адвокатът (човек,
който дава съвети за правата ти
и как да разговоряте в съда,
когато хората имат
разногласия), ще ти помогнат
да се подготвиш за това, за
което ще говорите.

ПОМНИ: Няма да нараниш никого и
никой няма да те накаже за това, което се е
случило.

Социалният работник ще те вижда често, за да говори с теб, да се увери, че си в безопасност и да те информира за следващата стъпка.

ПОМНИ: Най-
добре е винаги
да се казва
ИСТИНАТА!

Къде можеш да ни намериш?
За допълнителна информация
можеш да се обадиш на нас

"ЗНАМИМОГА": 029434055

ИЛИ

ДЕТСКА ТЕЛЕФОННА ЛИНИЯ: 116 111

